

7. “On Approval of Rules of Ethical Conduct of Police” Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських”: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 09.11.2016 No 1179, available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (access date : 28.01.2018).
8. Plishkin, V.M. (1999), *Teoriia upravlinnia orhanamy vnutrishnikh sprav : pidruchnyk* [Management Theory of Internal Affairs Bodies : textbook], Nats. akad. vnut. sprav Ukrainy, Kyiv, Ukraine.
9. “On Organizational and Normative Securing of Awareness-Raising Work with Personnel of Internal Affairs Bodies and Subdivisions” : Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 25.11.2003 No 1458.
10. “On Approval of the List of Officials of Bodies (Establishments) of the National Police of Ukraine and Their Rights Regarding the Use of Incentives and Disciplining” : Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated 13.01.2016 No 14.

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2018-1-11>

УДК 342.9:34.03:34.042

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Діденко Є.В., аспірант

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
advokatdidenko@gmail.com*

У статті на теоретичному й практичному рівнях аналізуються зміст і складові елементи права на справедливий суд, визначаються особливості реалізації права на справедливий суд та сфера його застосування під час розгляду справ про адміністративні правопорушення. Також сформульовано визначення права на справедливий суд під час розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: право на справедливий суд, адміністративні правопорушення, елементи права на справедливий суд, реалізація права.

ESSENCE AND FEATURES OF EXERCISE OF RIGHT TO FAIR TRIAL IN CASES OF ADMINISTRATIVE OFFENCES

Didenko Ye.V.

*Zaporizhzhia National University, str. Zhukovskiyi, 66, Zaporizhzhia, Ukraine
advokatdidenko@gmail.com*

In this article, there was conducted the research of the content and elements of the right to a fair trial in cases of administrative offenses. Relevance of the research is substantiated by insufficient scientific study of this topic within the proceedings in cases of administrative offences, as well as by practical interest related to the growth of social needs in enhancement of standards of justice. The author analyses the statutory introduction of the right to a fair trial in Ukraine as a standard of justice. Understanding the right to a fair trial has been analysed in terms of national and international principles of justice, and in the light of the case law of the European Court of Human Rights. From the scientific and practical point of view, the following components of the right to a fair trial in cases of administrative offences are offered: the access to judicial review; the right to a public hearing, including the public proclamation of a decision; the right for the case to be adjudicated by an independent and impartial court; consideration of a case in the court established by law; observance of reasonable time of consideration of a case; observance of the procedural rights of the participants of the case and the proceedings; compliance with the presumption of innocence. The author analysed each of the given elements, summarised defined methods and particularities of their exercise in the process of adjudication in cases of administrative offences. The

sphere of implementation of the right to a fair trial was defined not only for the courts, but also for the other administrative authorities adjudicating in cases on administrative offences. In the conclusions based on the research, there is definition of the right to a fair trial in cases of administrative offenses was formulated.

Key words: right to a fair trial, administrative offences, elements of the right to a fair trial, exercise of right.

Одним із головних критеріїв дотримання прав, свобод і законних інтересів громадян, а також побудови правової держави є якість та ефективність здійснення правосуддя. Судочинство має відповідати вимогам часу та здебільшого задовольняти потреби держави й громадян у захисті їхніх порушених прав, утвердженні законності та справедливості. Провадження в справах про адміністративні правопорушення як вид судочинства посідає особливе місце в механізмі захисту прав громадян від протиправних посягань. З поступовим розвитком праворозуміння відповідно змінюються та вдосконалюються вимоги до здійснення правосуддя.

У вітчизняній правовій системі право на справедливий суд є відносно новим, пов'язане з імплементацією в українське законодавство положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.

Право на справедливий суд досліджували багато науковців: В.В. Городовенко, Н.М. Грень, М.Л. Ентін, В.К. Колпаков, Т.О. Коломоєць, Ю.І. Матат, Е.Л. Трегубов та інші.

Водночас у юридичній науці сутність права на справедливий суд здебільшого вивчалась узагальнено або в межах цивільного, кримінального та адміністративного судочинства, при цьому поняттю й питанням реалізації права на справедливе правосуддя саме під час розгляду справ про адміністративні правопорушення не приділялося достатньо уваги.

Метою статті є наукове дослідження сутності та особливостей реалізації права на справедливий суд під час розгляду справ про адміністративні правопорушення.

Принцип справедливості є одним із загальноправових принципів права, який полягає у відповідності між поведінкою індивіда (соціальної групи) та його соціально-правовим положенням [1]. Незважаючи на це, поняття справедливого суду, справедливого судового рішення та справедливого розгляду не були притаманні й прямо не передбачались у радянському законодавстві. 17 липня 1997 року Україна приєдналася до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), стаття 6 якої має назву «Право на справедливий суд» та передбачає право кожного на справедливий і публічний розгляд його справи впродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення [2]. Схожий зміст і гарантії права на справедливий судовий розгляд містять статті 8, 10 Загальної декларації прав людини, прийнятої ООН 10 грудня 1948 року, та стаття 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ратифікованого Українською РСР 19 жовтня 1973 року [3; 4]. Однак упродовж тривалого часу навіть після ратифікації Конвенції поняття справедливого судочинства не було впроваджене в Україні, основними вимогами до судових рішень залишалися два критерії – законність та обґрунтованість, які ототожнювалися з поняттям справедливості. Лише впродовж останніх декількох років у юридичній спільноті, у політичній діяльності та в засобах масової інформації до здійснення правосуддя почали висуватися вимоги справедливості, що є наслідком розвитку в Україні громадянського суспільства й правосвідомості. Так, 12 лютого 2015 року був прийнятий Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд», який започаткував судову реформу. Уперше на законодавчому рівні в Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року було визначено, що завданням суду є забезпечення кожному права на справедливий суд, відповідно до якого кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом (статті 2, 7) [5].

Варто зауважити, що ні національне законодавство, ні міжнародні акти не дають чіткого визначення права на справедливий суд та не розкривають повною мірою його зміст. У юридичній науці право на справедливий суд аналізується здебільшого з огляду на диспозицію статті 6 Конвенції.

Так, Е.Л. Трегубов виділяє такі складники права на справедливий суд: 1) право на розгляд справи; 2) справедливість судового розгляду; 3) публічність розгляду справи та проголошення рішення; 4) розумний строк розгляду справи; 5) розгляд справи судом, встановленим законом; 6) незалежність і безсторонність суду [6, с. 359].

Н.М. Грень визначає такі елементи права на справедливий суд: 1) доступ до суду; 2) публічність судового розгляду; 3) незалежність і безсторонність суду; 4) розумний строк розгляду; 5) рівність учасників; 6) справедлива (належна) процедура розгляду справи [7, с. 133].

Дещо іншу класифікацію елементів права на справедливий суд запропонував М.Л. Ентін, який виділяє такі складники: а) органічні, до яких належать доступ до правосуддя та виконання судових рішень; б) інституційні – створення суду й формування складу суду на підставі закону, достатня тривалість повноважень суддів і їх незмінність упродовж строку повноважень, незалежність і безсторонність; в) процесуальні, які забезпечують реальну участь особи або її представника в розгляді справи, змагальність процесу, рівність сторін на всіх етапах судового розгляду та розумні строки розгляду; г) спеціальні – додаткові гарантії, дотримання яких необхідне в кримінальному процесі [8, с. 86–87].

Вважаємо, що під час аналізу сутності та складників права на справедливий суд із позиції Конвенції й положень вітчизняного законодавства в будь-якому разі необхідно виходити з комплексного характеру такого права, яке передбачає одночасне дотримання сукупності основоположних принципів судочинства. Ми також згодні з тим, що з огляду на наведені елементи права на справедливий суд його варто розглядати як суб'єктивне право, яке є певною мірою поведінки індивідів і реалізується ними на власний розсуд.

Крім цього, право на справедливий суд можна розглядати також як міжгалузевий комплексний принцип правосуддя, який є результатом дотримання інших основних засад судочинства (його складників).

Хоча стаття 6 Конвенції прямо визначає лише дві сфери застосування – цивільну та кримінальну, Європейським судом з прав людини (далі – ЄСПЛ) неодноразово наголошувалось на тому, що норми Кодексу України про адміністративні правопорушення мають карний кримінально-правовий характер, а адміністративні правопорушення мають ознаки, притаманні кримінальному обвинуваченню, і тому підпадають під гарантії статті 6 Конвенції (справа «Надточій проти України») [9]. Саме тому цілком обґрунтованим є дослідження права на справедливий суд під час розгляду справ про адміністративні правопорушення в конвенційному контексті.

Під час аналізу елементів права на справедливий суд вважаємо, що обґрунтованим є визначення таких основних його структурних складників: 1) право на доступ до суду; 2) право на публічний розгляд справи, що включає публічне проголошення рішення; 3) право на розгляд справи незалежним і безстороннім судом; 4) розгляд справи судом, встановленим законом; 5) дотримання розумних строків розгляду справи; 6) дотримання процесуальних прав учасників справи та процедури розгляду (право на захист, на участь у засіданні, на заявлення клопотань, на рівність тощо). Крім того, відповідно до частини 2 статті 6 Конвенції ще одним елементом права на справедливий суд, який необхідно розглядати в контексті провадження в справах про адміністративні правопорушення, є дотримання презумпції невинуватості особи.

Для досягнення наукової мети вважаємо за доцільне розкрити зміст кожного елемента та проаналізувати особливості його реалізації.

Право на доступ до суду І.М. Жаровська визначає як систему правових заходів і засобів, які забезпечують можливість особі або іншому суб'єкту безперешкодно звернутись до органів правосуддя та отримати захист свого права [10, с. 185]. У практиці ЄСПЛ право на доступ до правосуддя визначається як забезпечення особі можливості звернення до суду без необґрунтованих обмежень (фізичних, економічних, юридичних) та право на розгляд справи з прийняттям остаточного рішення. З огляду на особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення, яке здійснюється у зв'язку з вчиненням особою певного делікту та не завжди пов'язується зі зверненням особи (зокрема, у багатьох категоріях справ взагалі може не бути потерпілих), право на доступ до суду в цьому випадку, на нашу думку, може поширюватись лише на потерпілого. При цьому хоча орган, який прийняв заяву, може бути відмінним від органу, який розглянув справу, проте відповідальність за кінцевий результат звернення особи та прийняття рішення покладається на суд (або інший орган, уповноважений розглянути справу). Саме тому необґрунтована відмова в розгляді справи або неприйняття остаточного рішення може розцінюватись як порушення права на доступ до суду лише щодо потерпілого, права якого виявились незахищеними.

Право на публічний розгляд полягає в забезпеченні відкритого слухання справи, куди можуть мати доступ не лише учасники справи, а й сторонні громадяни. Під час розгляду справ про адміністративні правопорушення таке право гарантується статтею 249 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), якою передбачено, що справа про адміністративне правопорушення розглядається відкрито, крім справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, та випадків, коли це суперечить інтересам охорони державної таємниці [11]. Можливість обмеження цього права в інтересах правосуддя, моралі, громадського порядку чи національної безпеки, або якщо того вимагають інтереси неповнолітніх чи захист приватного життя сторін, передбачена також другим реченням пункту 1 статті 6 Конвенції.

Незалежність суду означає самостійність і відсутність зобов'язань судді та суду від органів публічної влади, посадових чи службових осіб або інших органів у межах судової системи та від учасників судового процесу. Водночас *безсторонність* необхідно розуміти як відсутність будь-якої особистої зацікавленості судді в розгляді справи [12, с. 250–251]. Принцип незалежності й безсторонності прямо не визначений КУпАП, однак статтею 245 зазначеного акта передбачено, що одним із завдань провадження в справах про адміністративні правопорушення є об'єктивне з'ясування обставин кожної справи. Під час аналізу цього принципу необхідно враховувати, що справи про адміністративні правопорушення розглядаються не тільки судами, а й іншими органами та посадовими особами, визначеними главою 17 КУпАП. При цьому принцип незалежності, на нашу думку, властивий лише суду в силу його особливого статусу та не може висуватись до інших органів, які розглядають справи про адміністративні проступки, оскільки такі органи або посадові особи об'єктивно залежні й підконтрольні певним структурним елементам публічної влади. Водночас принцип безсторонності має дотримуватись іншими органами під час розгляду справ, оскільки за будь-якої зацікавленості неможливе прийняття об'єктивного рішення та досягнення справедливого провадження загалом. Однак забезпечення безсторонності розгляду справи іншими органами та посадовими особами, крім суду, є ускладненим, оскільки на одних і тих же осіб покладено право фіксації правопорушення (складання протоколу) і водночас розгляду справи, що визначально може викликати сумнів у неупередженості особи, яка розглядає справу. Таким чином, гарантії незалежності й безсторонності органу, який вирішує справу про адміністративний проступок, можуть бути реалізовані повною мірою лише в межах судочинства в порядку провадження в справі про адміністративне правопорушення або під час оскарження накладеного стягнення до суду.

Розгляд справи впродовж розумного строку забезпечується положеннями статті 277 КУпАП, яка встановлює досить стислі строки розгляду справ про адміністративні правопорушення.

При цьому в разі спливу строків накладення адміністративного стягнення, визначених статтею 38 КУпАП, провадження підлягає закриттю незалежно від причин спливу таких строків.

Право на розгляд справи *судом, встановленим законом*, реалізується через встановлену КУпАП підвідомчість розгляду справ (глава 17) та регламентацією загальних правил щодо визначення місця розгляду (стаття 276 КУпАП).

Дотримання процесуальних прав учасників справи та процедури розгляду полягає в наданні можливості особі, яка притягується до адміністративної відповідальності, а також потерпілому повною мірою на засадах рівності реалізувати свої процесуальні права під час розгляду справи, зокрема заявляти клопотання, висловлювати свою думку в судовому засіданні, подавати докази тощо. Адже навіть за умови дотримання розглянутих вище принципів правосуддя створення особі перешкод у реалізації її процесуальних прав може звести нанівець принцип справедливості розгляду справи. Крім того, наведений елемент передбачає також вчинення органом або посадовою особою, яка розглядає справу, вчасних та обґрунтованих процесуальних дій у межах провадження.

Дотримання презумпції невинуватості під час розгляду справ про адміністративні правопорушення прямо не передбачене нормами КУпАП, проте постає з вимог статті 62 Конституції України [13] та практики ЄСПЛ, який фактично ставить поряд кримінальне провадження та провадження в справах про адміністративні правопорушення. Загалом є цілком обґрунтованим та очевидним те, що в разі порушення презумпції невинуватості неможливе досягнення завдань провадження в справах про адміністративні правопорушення та прийняття справедливого рішення.

З огляду на проаналізовані елементи права на справедливий суд можна констатувати, що воно не охоплює питання застосування судом під час розгляду справи норм права, способу й порядку дослідження доказів, їх належності та допустимості, надання їм оцінки. Відповідно до прецедентної практики ЄСПЛ право на справедливий суд не стосується оцінки судом фактів і права під час розгляду конкретної справи, крім випадків, якщо допущені під час розгляду помилки порушують права особи, гарантовані Конвенцією [14]. Отже, незадоволення особою результатами вирішення її справи або навіть встановлення порушення чи неправильного застосування судом під час розгляду справи норм матеріального або процесуального права не може автоматично свідчити про порушення права особи на справедливий суд за умови, що були дотримані основоположні принципи правосуддя та особі була надана можливість реалізувати свої процесуальні права.

Також у межах поставленої мети дослідження необхідно вивчити питання поширення права на справедливий суд під час розгляду справ про адміністративні правопорушення органами й посадовими особами, відмінними від суду. Із цього приводу доцільно навести рішення ЄСПЛ у справі «Олександр Волков проти України», у якому суд констатував порушення статті 6 Конвенції під час здійснення процедури звільнення заявника з посади судді Верховного Суду України з боку Верховної Ради України та Вищої ради юстиції. У рішенні ЄСПЛ зазначив, що ніщо не заважає назвати судом конкретний національний орган, який не входить до судової системи, для цілей встановлення його відповідності критеріям, викладеним у справі «Вільхо Ескелайнен та інші проти Фінляндії». Адміністративний або парламентський орган може вважатися судом у матеріально-правовому значенні цього терміна, що приведе до можливості застосування статті 6 Конвенції до спорів державних службовців [15]. У зв'язку із цим суд дійшов висновку, що, вирішуючи справу заявника та виносячи обов'язкове для виконання рішення, Вища рада правосуддя, парламентський комітет та пленарне засідання парламенту разом виконували функцію суду.

З огляду на те, що органи і їх посадові особи, уповноважені законом на розгляд справ про адміністративні правопорушення, приймають обов'язкові для виконання рішення та накладають на особу адміністративні стягнення, сфера застосування й гарантії права на

справедливий суд повинна не обмежуватись лише судами, а поширюватись також на інші адміністративні органи, які розглядають справи про адміністративні правопорушення.

Таким чином, можна сформулювати визначення права на справедливий суд як комплексного суб'єктивного права особи на дотримання уповноваженим органом під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, у якій така особа бере участь, основних засад судочинства та надання їй можливості реалізувати свої процесуальні права. Усі основні елементи права на справедливий суд характерні для провадження в справах про адміністративні правопорушення, проте деякі з них мають свої особливості реалізації. Також варто підкреслити недостатнє нормативне гарантування права на справедливий суд під час розгляду справ про адміністративні правопорушення на національному рівні.

Проаналізована нами тема сутності права на справедливий суд під час розгляду справ про адміністративні правопорушення та особливості його реалізації підкреслює теоретичне й практичне значення обраної тематики та свідчить про перспективність подальшого наукового дослідження в цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крестовська Н.М., Матвеева Л.Г. Теорія держави і права: елементарний курс. 2-ге вид. Х.: Одиссей, 2008. URL: <http://studies.in.ua/krestovska-nm-teorija-derzhavy-i-prava/1532-116-1110obyektivne-subyektivne-pravo.html#117> (дата звернення: 20.03.2018).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 1950 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 25.03.2018).
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 25.03.2018).
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, ратифікований Українською РСР 19 жовтня 1973 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 25.03.2018).
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 25.03.2018).
6. Трегубов Е.Л. Право на справедливий суд в практиці європейського суду з прав людини. *Форум права*. 2010. № 1. С. 358–363.
7. Грень Н.М. Право на справедливий суд: проблеми доступності та публічності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2015. № 825. С. 132–137.
8. Энтин М.Л. Справедливое судебное разбирательство по праву Совета Европы и Европейского Союза. *Конституционное право: Восточноевропейское обозрение*. 2003. № 3(44). С. 85–97.
9. Рішення Європейського суду з прав людини «Надточій проти України» від 15 травня 2008 року (заява № 7460/03). URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_404 (дата звернення: 29.03.2018).
10. Жаровська І.М. Доступність права: теоретико-правові проблеми: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2007. 208 с.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X / Верховна рада УРСР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (дата звернення: 20.03.2018).

12. Грень Н.М. Право на справедливий суд: проблеми незалежності та безсторонності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2016. № 837. С. 247–251.
13. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.03.2018).
14. Коваль І.С. Право на справедливий суд: практика Європейського суду з прав людини щодо України. URL: http://minjust.gov.ua/m/str_7474 (дата звернення: 26.03.2018).
15. Рішення Європейського суду з прав людини «Олександр Волков проти України» від 9 січня 2013 року (заява № 21722/11). URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_947 (дата звернення: 26.03.2018).

REFERENCES

1. Krestovska, N.M., Matveieva, L.G. (2008), *Teoriia derzhavy i prava: Elementarnyi kurs* [Theory of State and Rights: Elementary course], Odissei, Kharkiv, Ukraine, available at: <http://studies.in.ua/krestovska-nm-teorija-derzhavy-i-prava/1532-116-1110obyektivne-subyektivne-pravo.html#117> (access 20.03.2018).
2. “Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 1950”, available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (access 25.03.2018).
3. “The Universal Declaration of Human Rights of 10.12.1948”, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (access 25.03.2018).
4. “Covenant on Civil and Political Rights of 1966”, available at: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (access 25.03.2018).
5. “About Court system and status of judges”: The Law of Ukraine № 1402-VIII of 02.06.2016, available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (access 25.03.2018).
6. Tregubov, E.L. (2010), “The right to a fair trial in the jurisprudence of the European Court of Human Rights”, *Forum of Law*, no. 1, pp. 358–363.
7. Gren, N.M. (2015), “Right to a fair trial: problems of accessibility and publicity”, *Journal of the National University “Lvivska politekhnika”. Legal sciences*, no. 825, pp. 132–137.
8. Entin, M.L. (2003), “A fair trial in law of the Council of Europe and European Union”, *Constitutional law: Eastern European review*, no. 3(44), pp. 85–97.
9. “Judgement of the European Court of Human Rights in the case of Nadtochiy V. Ukraine of 15.05.2008 (application 7460/03)”, available at: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_404 (access 20.03.2018).
10. Zharovska, I.M. (2007), “Accessibility of law: theoretical and practical problems”, Thesis abstract for Cand. Sc. (Jurisprudence), 12.00.01, Lviv, Ukraine.
11. “Ukrainian Code of Administrative Offences of 07.12.1984 № 8073-X”, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80732-10> (access 20.03.2018).
12. Gren, N.M. (2016), “Right to a fair trial: Independent and impartial problems”, *Journal of the National University “Lvivska politekhnika”. Legal sciences*, no. 837, pp. 247–251.
13. “The Constitution of Ukraine of 28.06.1996”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (access 25.03.2018).
14. Koval, I.S. “The right to a fair trial: The case law of the European Court of Human Rights. Ukraine”, available at: http://minjust.gov.ua/m/str_7474 (access 26.03.2018).

15. “Judgement of the European Court of Human Rights in the case of Oleksandr Volkov Ukraine of 09.01.2013 (application 21722/11)”, available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/974_947 (access 26.03.2018).

DOI <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2018-1-12>

УДК 346.6: 336.7+342.9: 342.5

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ Й ПРОТИДІЇ ВІДМИВАННЮ (ЛЕГАЛІЗАЦІЇ) КОРУПЦІЙНИХ ДОХОДІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Шевченко М.В., аспірант

*Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
mykhailo.v.shevchenko@outlook.com*

Визначається значення адміністративно-правового механізму запобігання та протидії відмиванню (легалізації) доходів, одержаних унаслідок вчинення корупційних діянь міжнародними, іноземними й національними публічними діячами для досягнення цілей антикорупційного законодавства. Висвітлюється та характеризується система запобігання й протидії відмиванню корупційних доходів, встановлена чинним законодавством України, а також передбачена новітнім урядовим законопроектом. Зроблено висновки про їх недоліки та неповне використання в них можливостей для підвищення їх ефективності, сформульовано пропозиції щодо їх удосконалення.

Ключові слова: запобігання корупції, запобігання та протидія відмиванню (легалізації) корупційних доходів, публічний діяч, первинний фінансовий моніторинг фінансових операцій публічних діячів.

ADMINISTRATIVE LEGAL MECHANISM DIRECTED TOWARDS PREVENTION AND COUNTERACTING LAUNDERING THE PROCEEDS OF CORRUPTION AND PROSPECTS OF ITS ENHANCEMENT

Shevchenko M.V.

*Zaporizhzhia National University, 66 Zhukovskoho Street, Zaporizhzhia, Ukraine
mykhailo.v.shevchenko@outlook.com*

Having researched international and domestic legislation and programme documentation as well as the considerations of experts and scholars concerning prevention and counteracting laundering the proceeds of corruption acts by international, foreign and national politically exposed persons, the author assesses the significance of the relevant administrative mechanisms for achievement of the goals of anti-corruption legislation. The system of prevention and counteracting laundering proceeds of corruption, established by the current legislation of Ukraine along with the one reflected in the governmental bill being at the public discussion stage are outlined and assessed. The conclusions are drawn about their shortcomings and negligence to leverage them to the greatest extent so as to increase their efficiency and about possible avenues of their enhancement.

It is in particular stated that administrative legal mechanism directed towards prevention and counteracting laundering the proceeds of corruption is an integral part of the system of prevention of corruption and substantially increases its efficiency. The advance of the former could be achieved through the adoption of the draft Law of Ukraine “On Amendments to Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Acts of Ukraine” of 19 January 2018, accompanied with elaboration of an integrated state information and analytical automated system of data regarding income, expenses, property status and associates of politically exposed persons together with expansion of their number as a result of the inclusion of senior officials of local self-government and members of local councils as well as other public officials with wide organisational and administrative authority in areas of high corruption risk and, as a consequence, with high likelihood of use the primary financial monitoring subjects for money laundering by the former.

Key words: corruption prevention, prevention and counteracting laundering (legalisation) of corruption proceeds, politically exposed persons, primary financial monitoring of financial transactions of politically exposed persons.